

บทที่ 2

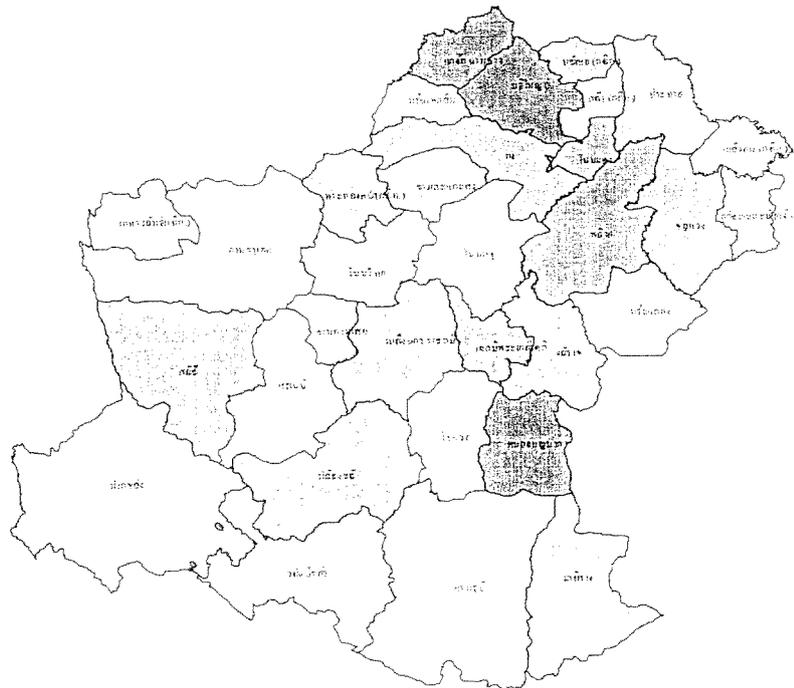
สภาพพื้นที่ศึกษา

2.1 สภาพทั่วไปของจังหวัดนครราชสีมา

1) ขนาดที่ตั้งและอาณาเขต

จังหวัดนครราชสีมา ตั้งอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ บนที่ราบสูงโคราช ละติจูด 15 องศาเหนือ ลองจิจูด 102 องศาตะวันออก สูงจากระดับน้ำทะเลปานกลาง 187 เมตร ตัวจังหวัดอยู่ห่างจากกรุงเทพมหานคร โดยทางรถยนต์ 255 กิโลเมตร และโดยทางรถไฟ 264 กิโลเมตร มีพื้นที่ 20,493.964 ตารางกิโลเมตร หรือ ประมาณ 12,808,728 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 12.12 ของพื้นที่ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดใกล้เคียง ดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	จังหวัดชัยภูมิ และจังหวัดขอนแก่น
ทิศใต้	ติดต่อกับ	จังหวัดปราจีนบุรี จังหวัดนครนายก และจังหวัดสระแก้ว
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	จังหวัดบุรีรัมย์ และจังหวัดขอนแก่น
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	จังหวัดสระบุรี จังหวัดลพบุรี

รูปที่ 2.1-1 พื้นที่จังหวัดนครราชสีมา

2) การคมนาคม และการขนส่ง

การคมนาคมในจังหวัดนครราชสีมา สะดวกสบายทั้งทางรถยนต์และรถไฟ เนื่องจากเป็นศูนย์กลางการคมนาคมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและเป็นจังหวัดที่เป็นประตูสู่ภาคอีสานรวมถึงการเดินทางโดยเครื่องบินที่ใช้เวลาเพียง 45 นาที สำหรับผู้ที่ต้องการความรวดเร็วในการเดินทาง

2.1) ทางรถยนต์

จากกรุงเทพมหานคร ไปตามทางหลวงหมายเลข 1 (ถนนพหลโยธิน) แยกเข้า ทางหลวงหมายเลข 2 ที่จังหวัดสระบุรี ตรงไปจนถึงจังหวัดนครราชสีมา ระยะทางประมาณ 255 กิโลเมตร หรือจะเลือกเส้นทางสาย ทางหลวงหมายเลข 304 (ถนนสายนครราชสีมา - ปักธงชัย) จากกรุงเทพมหานคร ผ่านมีนบุรี จังหวัดฉะเชิงเทรา อำเภอพนมสารคาม อำเภอกบินทร์บุรี อ.วังน้ำเขียว อำเภอปักธงชัย เข้าสู่ตัวเมืองจังหวัดนครราชสีมา ระยะทางประมาณ 273 กิโลเมตร

สำหรับการเดินทางโดยรถโดยสารประจำทาง มีความสะดวกสบาย เนื่องจากมีรถโดยสารประจำทางปรับอากาศ ป.1 และ ป.2 และรถโดยสารประจำทางธรรมดา ออกเดินทางตลอด 24 ชั่วโมง ผู้โดยสารจากกรุงเทพมหานครสามารถขึ้นรถได้ที่สถานีขนส่งสายภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (หมอชิต 2) ถนนกำแพงเพชร 2 และสำหรับผู้โดยสารจากจังหวัดนครราชสีมาสามารถขึ้นรถได้ที่สถานีขนส่งผู้โดยสารจังหวัดนครราชสีมา แห่งที่ 1 ถนนบูรินทร์ และสถานีขนส่งผู้โดยสาร แห่งที่ 2 ถนนมิตรภาพ ตำบลในเมือง อำเภอเมืองนครราชสีมา

2.2) ทางรถไฟ

จังหวัดนครราชสีมา มีเส้นทางรถไฟสายตะวันออกเฉียงเหนือผ่าน 2 สาย คือ

- เส้นทางกรุงเทพมหานคร - จังหวัดอุบลราชธานี
- เส้นทางกรุงเทพมหานคร - จังหวัดหนองคาย

รถไฟทั้งสองสายจะแยกกันที่ชุมทางถนนจิระ อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา นอกจากนี้ยังมีรถไฟอีกสายหนึ่ง ซึ่งแยกที่ชุมทางแก่งคอย คือ สายอำเภอแก่งคอย จังหวัดสระบุรี - อำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา ในเขตจังหวัดนครราชสีมา มีสถานีรถไฟรวม 38 สถานี และ 2 ชุมทาง รวม 40 สถานี สถานีหลักในการขนส่งผู้โดยสารและสินค้า คือ สถานีนครราชสีมา และสถานีชุมทางบัวใหญ่

2.3) ทางอากาศ

การขนส่งทางอากาศนับเป็นอีกทางเลือกหนึ่งที่ตอบสนองความต้องการในการเดินทางและขนส่งสินค้าของชาวจังหวัดนครราชสีมาและจังหวัดใกล้เคียง ท่าอากาศยานนครราชสีมา ตั้งอยู่ที่อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครราชสีมา อยู่ห่างจากตัวเมืองประมาณ 26 กิโลเมตร ใน

เส้นทางไปยังอำเภอจกระช ปัจจุบัน เทียวบินประจำคือ แอสปีแอร์ นำเทียวบินมาลงยังท่าอากาศยาน นครราชสีมา มีเส้นทางดังนี้ โคราช-กรุงเทพฯ. โคราช-ภูเก็ต และ โคราช-เชียงใหม่ ยังคงเปิด ให้บริการตามปกติ สำหรับเทียวบินไม่ประจำ เช่น อากาศยานส่วนบุคคล เทียวบินจ้างเหมา เทียวบิน ของส่วนราชการที่ทำการฝักบินขึ้นลง เป็นต้น

ปริมาณการจราจร สืบเนื่องมาจากการคมนาคมทางบกที่สะดวกสบายเป็นเหตุให้ ผู้โดยสารนิยมเส้นทางทางบก ประกอบกับในอนาคตมีการวางแผนส่งเสริมการจราจรทางบกให้ สะดวกยิ่งขึ้นทั้งรถไฟความเร็วสูง Mass rapid transit ซึ่งจะช่วยให้สามารถเดินทางจากกรุงเทพฯ มายังนครราชสีมา ภายใน 45 นาที

3) การปกครองและการบริหาร

จังหวัดนครราชสีมา มีรูปแบบการปกครองและการบริหารราชการออกเป็น 3 ส่วนคือ

- 1) การบริหารราชการส่วนกลาง มีส่วนราชการสังกัดส่วนกลางตั้งหน่วยงานปฏิบัติ หน้าที่ในจังหวัดอยู่ประมาณ 196 หน่วย (รวมทั้งหน่วยงานอิสระ 26 หน่วย รัฐวิสาหกิจ 27 หน่วย)
- 2) การบริหารราชการส่วนภูมิภาค มีส่วนราชการสังกัดส่วนภูมิภาคประจำจังหวัด 30 หน่วย ปัจจุบันจังหวัดนครราชสีมาแบ่งการปกครองออกเป็น 32 อำเภอ 287 ตำบล 3,743 หมู่บ้าน
- 3) การบริหารราชการส่วนท้องถิ่น มี 3 รูปแบบ
  - องค์การบริหารส่วนจังหวัด 1 แห่ง คือ องค์การบริหารส่วนจังหวัด นครราชสีมา
  - เทศบาล 75 แห่ง ประกอบด้วย
    - เทศบาลนคร 1 แห่ง คือ เทศบาลนครนครราชสีมา
    - เทศบาลเมือง 3 แห่ง คือ เทศบาลเมืองปากช่อง เทศบาลเมืองบัวใหญ่ และ เทศบาลเมืองสีคิ้ว
    - เทศบาลตำบล 71 แห่ง ได้แก่
  - องค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 258 แห่ง

4) จำนวนประชากร

จังหวัดนครราชสีมา มีจำนวนประชากร ณ เดือนธันวาคม 2553 จำนวนทั้งสิ้น

2,582,089 คน เป็นชาย จำนวน 1,277,333 คน เป็นหญิง จำนวน 1,304,756 คน

ที่มา : ประกาศสำนักทะเบียนกลาง กรมการปกครอง 4 ก.พ.54

5) การศึกษา

จังหวัดนครราชสีมา แบ่งออกเป็น 7 เขตพื้นที่การศึกษา ได้แก่

- เขต 1 - อำเภอเมืองนครราชสีมา และอำเภอโนนสูง
- เขต 2 - อำเภอจักราช อำเภอหนองบุญมาก อำเภอห้วยแถลง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ และอำเภอโชคชัย
- เขต 3 - อำเภอครบุรี อำเภอเสิงสาง อำเภอวังน้ำเขียว และอำเภอบัวชุม
- เขต 4 - อำเภอสีคิ้ว อำเภอสูงเนิน และอำเภอปากช่อง
- เขต 5 - อำเภอเทพารักษ์ อำเภอพระทองคำ อำเภอขามสะแกแสง อำเภอขามทะเลสอ อำเภอโนนไทย และอำเภอด่านขุนทด
- เขต 6 - อำเภอสีดา อำเภอบัวลาย อำเภอบ้านเหลื่อม อำเภอแก้งสนามนาง อำเภอลำทะเมนชัย และอำเภอบัวใหญ่
- เขต 7 - อำเภอประทาย อำเภอเมืองยาง อำเภอชุมพวง อำเภอคำทะเลเมนชัย อำเภอพิมาย และอำเภอโนนแดง

โดยทั้ง 7 เขตพื้นที่การศึกษามีสถานศึกษาแยกตามสังกัด จำนวน 1,534 โรง ส่วนใหญ่เป็นสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีจำนวนครู คณาจารย์ บุคลากรทางการศึกษา มีจำนวน 23,624 คน และมีจำนวนนักเรียนทั้งสิ้น 533,263 คน จาก 6 สังกัดดังนี้

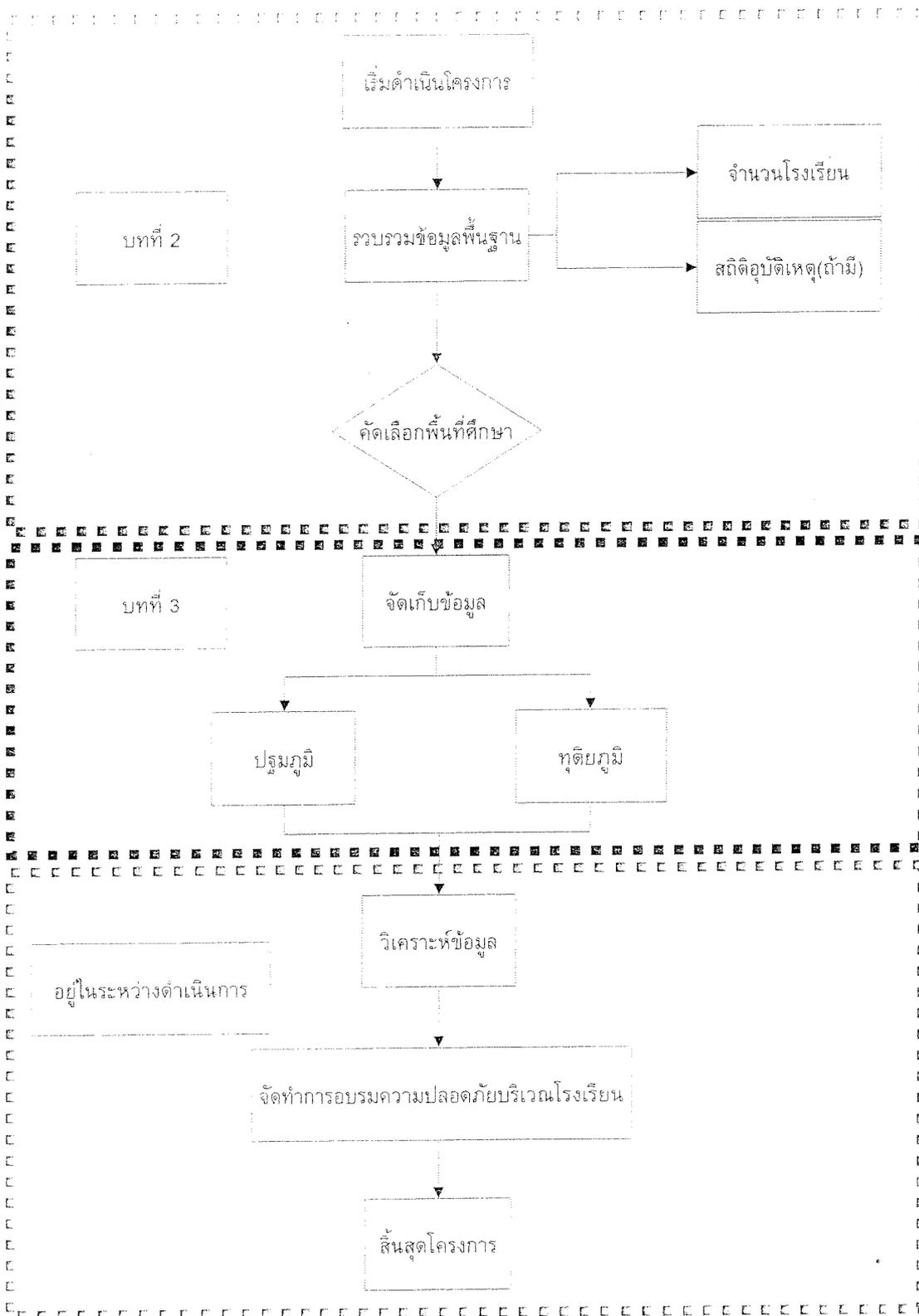
- โรงเรียนมัธยม สพฐ.
- โรงเรียนประถม สพฐ.
- โรงเรียนสาธิต
- โรงเรียนเอกชน
- โรงเรียนนานาชาติ
- โรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา

2.2 แนวทางการคัดเลือกพื้นที่

เนื่องจากในอำเภอเมืองจังหวัดนครราชสีมา มีโรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาจำนวน 165 แห่ง ทางคณะวิจัยจึงดำเนินการคัดเลือกโรงเรียนต้นแบบที่มีปัญหาที่เกี่ยวกับการจัดการความปลอดภัยบริเวณโรงเรียนและมีแนวโน้มเป็นบริเวณพื้นที่เสี่ยง เพื่อเป็นกรณีศึกษาในการแก้ไขปัญหาที่โรงเรียนภายในอำเภอเมืองจังหวัดนครราชสีมา โดยทางคณะวิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังรูปที่

จากขั้นตอนข้างต้นนั้น ทางคณะวิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลพื้นฐาน ได้แก่ พื้นที่แยกตามรายอำเภอ จำนวนประชากร จำนวนสถานศึกษา จำนวนนักเรียน/นักศึกษา จำนวนครู/อาจารย์ และสถิติอุบัติเหตุ(ถ้ามี) เป็นต้น พร้อมทั้งศึกษาสภาพการจราจร โดยทั่วไปบริเวณเขตโรงเรียนพื้นที่ศึกษาของอำเภอเมืองจังหวัดนครราชสีมา

ขั้นตอนการคัดเลือกพื้นที่ศึกษา คณะวิจัยได้คัดเลือกโดยการสำรวจพื้นที่และการรวบรวมข้อมูลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยทางคณะวิจัยได้ดำเนินการศึกษาลักษณะทางกายภาพบริเวณโรงเรียนต่างๆ และนำเสนอสภาพปัญหาต่างๆ ต่อ เพื่อขอคำแนะนำและรับทราบสภาพปัญหาต่อหน่วยงานภายในพื้นที่ศึกษา โดยได้รับคำแนะนำเกี่ยวกับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นบริเวณโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า นครราชสีมา โดยพื้นที่ศึกษาตั้งอยู่บนถนนทางหลวงทางหลวงชนบทสายทาง นม.1020 ซึ่งมีการใช้ความเร็วในพื้นที่ และในบริเวณดังกล่าวนั้น เป็นพื้นที่เชื่อมต่อกับเขตชุมชน และมีพื้นที่ตั้งจุดการเดินทางเข้าสู่พื้นที่ศึกษา ดังนั้นควรมีแผนงานในการปรับปรุงสภาพการขนส่งและจราจร รวมถึงภูมิทัศน์ ซึ่งจะสอดคล้องกับการดำเนินงานที่สามารถเกิดการขยายผลการดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรม

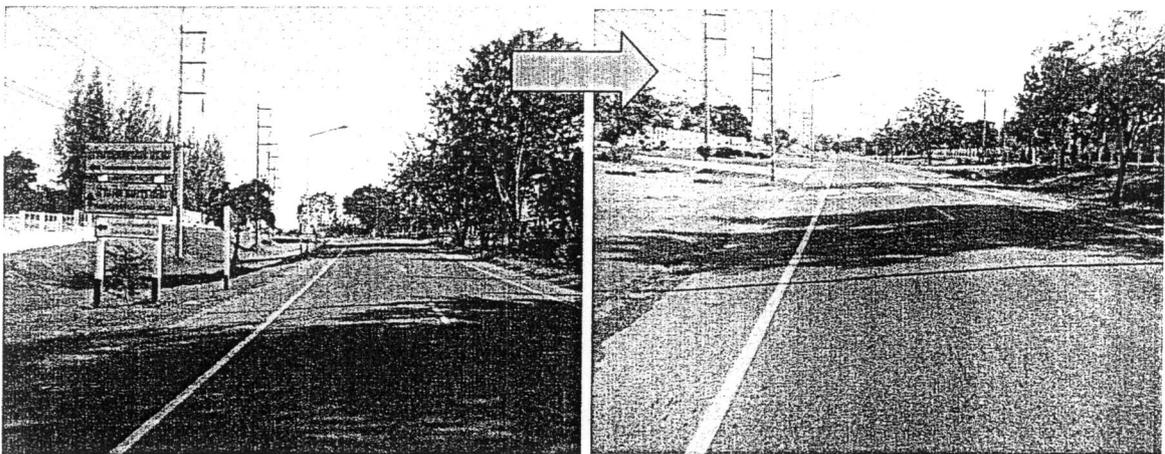

รูปที่ 2.2-1 แสดงขั้นตอนการดำเนินงาน

2.3 ลักษณะทั่วไปของโรงเรียนกรณีศึกษาในจังหวัดนครราชสีมา

โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า นครราชสีมา เป็นโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา ที่ตั้งอยู่บนถนนทางหลวงชนบท 1020 ตำบลโคกกรวด อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา และอยู่ในเขตขององค์การบริหารส่วนตำบลสุรนารี มีการจัดการเรียนการสอนตั้งแต่ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีจำนวนนักเรียน 359 คน

ลักษณะทางกายภาพบริเวณหน้าโรงเรียนนั้นเป็นถนนทางหลวงชนบท นม.1020 ซึ่งเป็นถนน 2 ช่องจราจร แต่ละช่องจราจรมีความกว้าง 3.0 เมตร โดยมีไหล่ทางกว้าง 1.2 เมตรทั้งสองฝั่ง ไม่มีสะพานลอยไม่มีการกำหนดจุดจอดสำหรับรถโดยสารประจำทาง ดังรูปที่แสดงดังต่อไปนี้

รูปที่ 2.3-1 แสดงลักษณะทางกายภาพของโรงเรียนที่ทำการศึกษา

2.4 ประเด็นปัญหา

จากการสำรวจข้อมูลเบื้องต้น สามารถพบประเด็นปัญหาบริเวณเขตโรงเรียน โดยจำแนกปัญหาดังต่อไปนี้

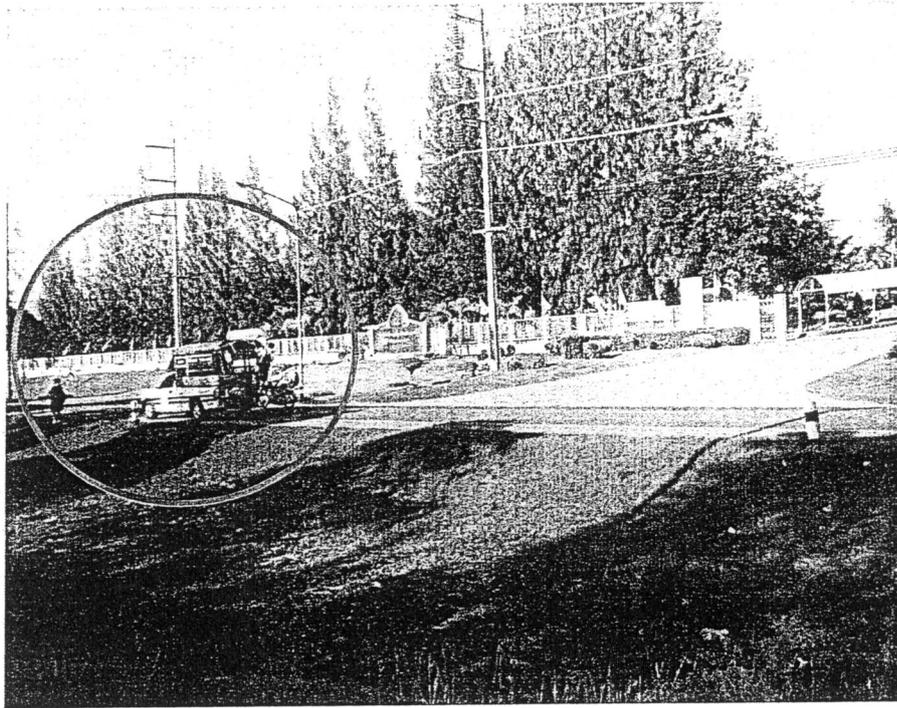
2.4.1 ปัญหาการจัดระเบียบการจราจร

เนื่องลักษณะทางกายภาพของบริเวณเขตหน้าโรงเรียนตั้งอยู่บนถนนทางหลวงชนบทที่มีจำนวนช่องจราจร 2 ช่องจราจร ใกล้เคียงชุมชน มีรถโดยสารประจำทางสัญจรผ่านเป็นประจำ ก่อให้เกิดปัญหาความไม่ปลอดภัยในการสัญจรดังต่อไปนี้

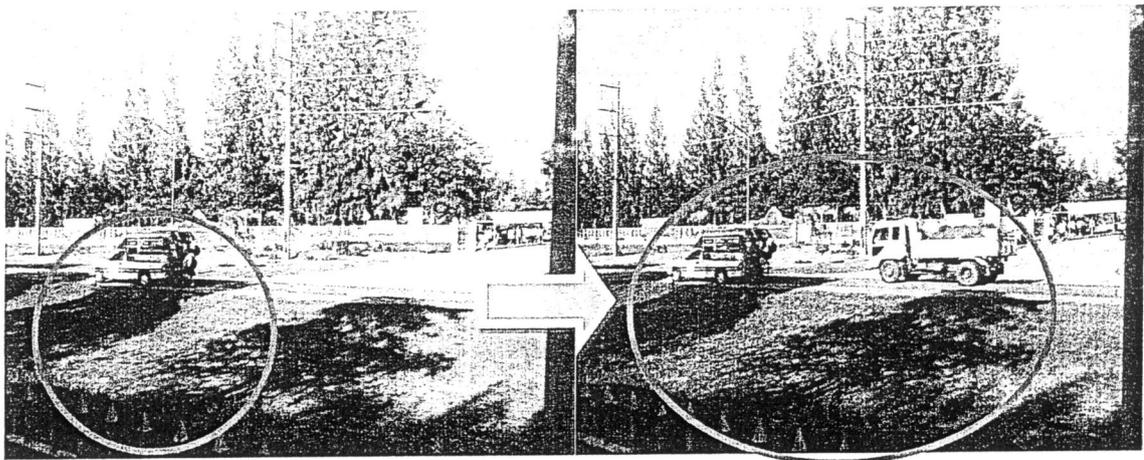
- ปัญหาความไม่ปลอดภัยในการจอดรถรับส่งนักเรียนบริเวณหน้าโรงเรียน

ปัญหาดังกล่าวนั้นเป็นที่สามารถพบได้บริเวณหน้าโรงเรียนในช่วงเวลาก่อนเข้าเรียนในตอนเช้าและหลังเลิกเรียนในช่วงเวลาตอนเย็น เนื่องจากบริเวณหน้าโรงเรียนเป็นพื้นที่แคบ ถ้าหากรถรับส่งนักเรียนหรือรถโดยสารประจำทางวิ่งมาบริเวณหน้าโรงเรียน จะมีพื้นที่ในการจอดรถรับส่งได้

อย่างปลอดภัย แต่ถ้าหากรถโดยสารประจำทางหรือรถผู้ปกครองจอดอยู่ฝั่งตรงข้ามกับประตูโรงเรียน จะเลือกจอดที่ตรงกับทางม้าลายข้ามถนนซึ่งไม่ได้ตรงกับทางประตูเข้าออกโรงเรียนและบริเวณทางม้าลาย ไม่มีพื้นที่สำหรับการจอดรถ พ่อเด็กนักเรียนลงรถแล้วต้องวิ่งข้ามถนน ทำให้เกิดความไม่เป็นระเบียบและเกิดความหนาแน่นของการจราจรบริเวณหน้าโรงเรียน เสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุเป็นอย่างมาก แสดงได้ดังภาพต่อไปนี้

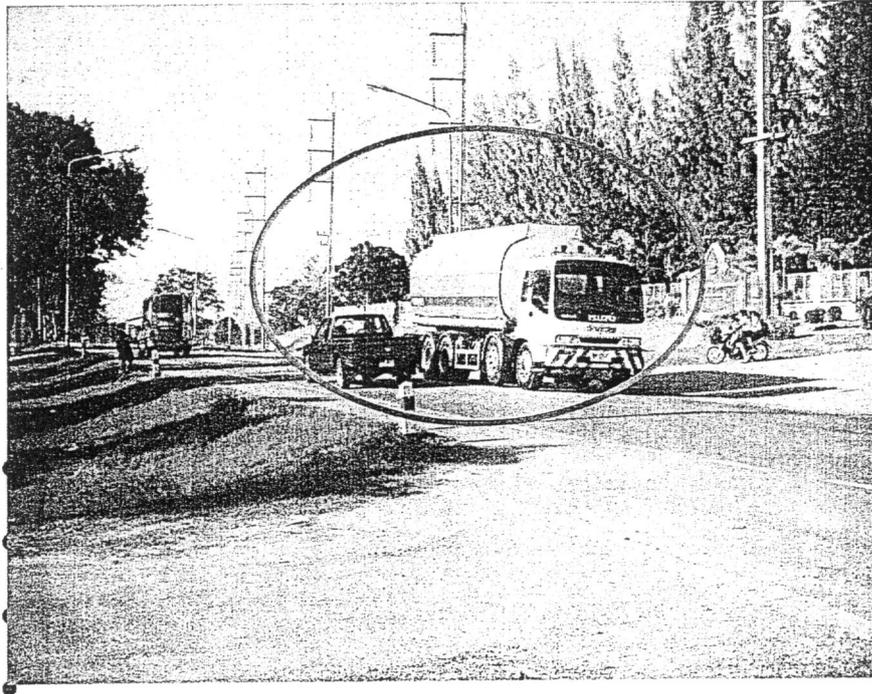
รูปที่ 2.4-1 แสดงปัญหาจุดจอดรถสำหรับรถโดยสารส่งนักเรียนบริเวณหน้าโรงเรียน

รูปที่ 2.4-2 แสดงปัญหาจุดจอดรถสำหรับรถโดยสารส่งนักเรียนบริเวณหน้าโรงเรียน

- ปัญหาพฤติกรรมผู้ขับขี่

ประเภทของผู้ขับขี่ที่ผ่านบริเวณหน้าโรงเรียนดังกล่าว ประกอบไปด้วย รถยนต์ รถจักรยานยนต์ รถบรรทุก และรถโดยสารประจำทาง พฤติกรรมผู้ขับขี่รถยนต์ทั้งเข้าและออกชุมชน โดยส่วนใหญ่ใช้ความเร็วสูง รวมถึงเป็นเส้นทางนอกเขตเมืองทำให้มีรถขนาดใหญ่เข้ามาใช้เส้นทาง โดยผ่านบริเวณเขตโรงเรียนพื้นที่ศึกษาซึ่งและใช้ความเร็ว ส่งผลให้เกิดความเสี่ยงต่อเด็กนักเรียน และเขตชุมชนใกล้เคียง

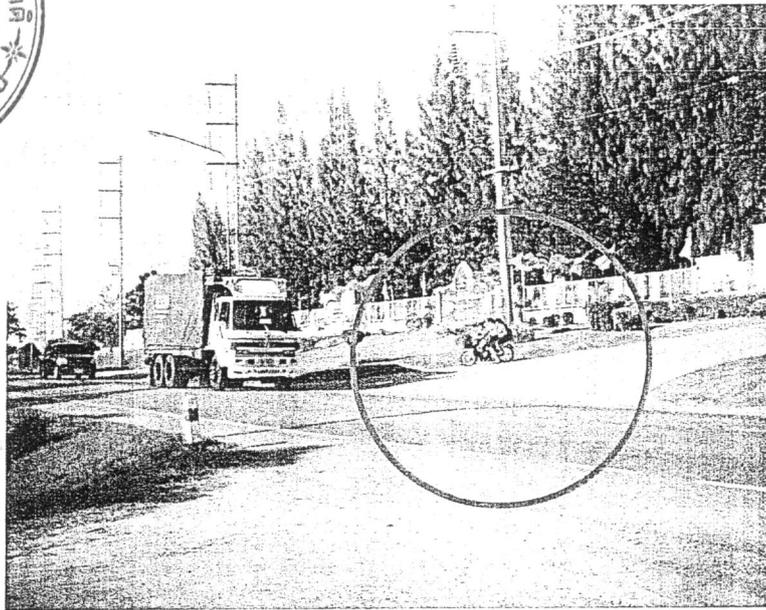
รูปที่ 2.4-3 แสดงปัญหาการใช้ถนนหน้าโรงเรียนที่มีรถใช้ความเร็วสูงโดยเฉพาะรถบรรทุก

- ปัญหาพฤติกรรมของผู้ขับขี่รถโดยสารประจำทาง

พฤติกรรมของผู้ขับขี่รถโดยสารประจำทาง มีพฤติกรรมการใช้ความเร็วสูงและขับรบน่าหวาดเสี่ยว ที่สำคัญคือการจอดส่งนักเรียนและผู้โดยสารในชุมชนหน้าโรงเรียนในเขตถนนทำให้พื้นที่ถนนแคบลงกว่าเดิม รถที่วิ่งสวนจึงต้องมีพฤติกรรมแซงก่อให้เกิดความเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุเป็นอย่างมาก และจอดนอกเขตพื้นที่ให้จอดส่งผู้โดยสาร

- ปัญหาพฤติกรรมของผู้ขับขี่รถจักรยานยนต์ (นักเรียน)

ผู้ขับขี่รถจักรยานยนต์ (นักเรียน) มีพฤติกรรมการใช้ความเร็วสูง ขับรถผิดกฎจราจร ขับรดย้อนสร ไม่สวมหมวกนิรภัยและมีพฤติกรรมซ้อน 3 และหยอกล้อกันระหว่างขับขี่ จากปัญหาเหล่านี้ก่อให้เกิดความเสี่ยงในการเกิดอุบัติเหตุจากการขับขี่รถจักรยานยนต์ได้

รูปที่ 2.4-4 แสดงปัญหาพฤติกรรมจราจรขี้อักรยานต์ของนักเรียน

- ปัญหาพฤติกรรมของคนเดินเท้า

มีนักเรียนจำนวนหนึ่งเดินเท้าในช่วงเวลาตอนหลังเลิกเรียนเพื่อจะเข้าไปในเขตชุมชน และมีพฤติกรรมประมาทในการเดินข้ามถนน เช่น หยอกล้อกันทำให้เกิดปัญหาเสี่ยงต่อการเกิดรถเฉี่ยวชนได้

รูปที่ 2.4-5 แสดงปัญหาพฤติกรรมของคนเดินเท้า

สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ
ห้องสมุดงานวิจัย
วันที่ 15 ส.ค. 2555
เลขทะเบียน 244848
เลขเรียกหนังสือ

2.4.2 ปัญหาการบังคับใช้กฎหมาย

กฎระเบียบในเขตบริเวณโรงเรียน โดยเฉพาะป้ายจราจรประกอบไปด้วย ป้ายเตือนเขตโรงเรียน ป้ายความเร็วที่จำกัด ป้ายคนข้ามถนน และป้ายอื่นๆที่เกี่ยวกับความปลอดภัยบริเวณเขตโรงเรียน แต่พฤติกรรมการใช้ถนนบริเวณหน้าโรงเรียนไม่ได้ปฏิบัติตามกฎจราจรและไม่ได้มีการบังคับใช้กฎหมายจราจรอย่างจริงจัง

ทั้งนี้ในบริเวณพื้นที่ศึกษาพบว่าในช่วงก่อนเข้าเรียนและหลังเลิกเรียนยังไม่มีกรอำนวยความสะดวกจากทางเจ้าหน้าที่ตำรวจทำให้ไม่มีการจัดการระเบียบบริเวณเขตพื้นที่ศึกษา รวมถึงพฤติกรรมของเด็กนักเรียนที่ฝ่าฝืนกฎระเบียบจราจรด้วยความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ ซึ่งเป็นปัจจัยเสี่ยงหนึ่งในบริเวณพื้นที่เขตสถานศึกษา